

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ, УПРАВЛІННЯ
ТА СУСПІЛЬНИХ НАУК

СОЦІАЛЬНА РОБОТА: СТАНОВЛЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ, РОЗВИТОК

МАТЕРІАЛИ VI ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
18 ГРУДНЯ 2025 РОКУ

ЛЬВІВ – 2026

УДК 316.4.05: 009. 37.032

Соціальна робота: становлення, перспективи, розвиток.
Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 18 грудня 2025 р.; [за ред.: Нагірняк М.Я.]. Львів : ЛДУ БЖД, 2026. 590 с.

Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (грудень 2025 р.) присвячені стратегічним змінам у системі соціальної роботи під впливом воєнного стану. У збірнику проаналізовано перехід до розвивальної парадигми та впровадження інноваційних технологій у соціальну політику. Особлива увага приділена комплексній підтримці ветеранів, військовослужбовців, внутрішньо переміщених осіб та громадян, які постраждали від наслідків бойових дій.. Матеріали охоплюють широкий спектр тем: від психологічної реабілітації та соціального супроводу в секторі безпеки до новітніх методів соціального менеджменту та взаємодії державних і громадських інституцій.

Опубліковані тези мають вагоме значення для модернізації вищої освіти та практичної діяльності. Вони спрямовані на: вдосконалення професійної освіти, формування компетентностей, професійних навичок майбутніх соціальних працівників, сприяння активному обміну досвідом між науковою спільнотою та практикуючими спеціалістами, розробку адаптивної та професійної моделі діяльності фахівця соціальної сфери, що відповідає викликам сучасності.

Це видання стане цінним ресурсом для широкого кола читачів, які прагнуть глибоко зрозуміти виклики, що постали перед соціальною сферою в часи війни та масштабних суспільних змін. Книга пропонує ґрунтовний аналіз пріоритетів розвитку галузі. Особливу увагу приділено стратегіям післявоєнного відновлення, що робить видання актуальним як для науковців, так і для практиків.

Головний редактор: НАГІРНЯК Михайло Ярославович

кандидат історичних наук, доцент
доцент кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності.

*Рекомендовано до друку вченою радою
факультету психології та соціального захисту
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності
(Протокол № 3, від 23 січня 2026 р.)*

© Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, 2026

© Кафедра соціальної роботи, управління та суспільних наук 2026

© Нагірняк М.Я. 2026

Садовська С. Цифрова залежність як символ втечі: досвід майбутніх рятувальників у віртуальних світах під час війни	309
Стронська І.-О. Розвиток критичного мислення майбутніх соціальних працівників в кризових умовах.....	312
Чорноштан Є. Професійна підготовка соціальних працівників в Україні: сучасні тенденції та виклики.....	316
Чедрик О. Психологічна стійкість соціальних працівників в умовах війни.....	320
Дорохін А., Копельчак М. Соціально-професійна адаптація ветеранів у системі ступеневої підготовки педагогів будівельного напрямку в умовах кластера.....	324
Комарницька Н. Лінгводидактичні стратегії формування комунікативної адаптивності та національної свідомості майбутніх кваліфікованих фахівців сфери обслуговування	330
Лаврецький Р. Асертивність у професійній діяльності соціального працівника: теоретичні засади, емпіричні інструменти та практичні аспекти.....	336
Хізанов О. Психосоціальна підтримка та перша психологічна допомога як обов'язковий модуль тактико-спеціальної підготовки поліцейських.....	342
Лучка І. Соціально-емоційна підтримка сім'ї в освітньому процесі початкової школи	346
Ліпницька Н. Емпатія як ключова складова професійної діяльності поліцейських.....	350
Терлецька О. Професійне вигорання соціальних працівників в умовах повномасштабної війни в Україні: чинники, прояви та шляхи профілактики.....	353
Тимчук Л. Партисипативні елементи в структурі професійного стандарту фахівця соціальної роботи.....	358

2. Гой А. Вплив соціальних мереж та медіа на інтереси курсантів. Зб.: *Інновації та безпека: Науковий дискурс*. 2024. С. 289.

Ілона-Олена СТРОНСЬКА

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ В КРИЗОВИХ УМОВАХ

В умовах нестабільності, в якому перебуває сучасне суспільство, та стрімких змін соціальної сфери, люди постійно стикаються з новими викликами, що часто мають нестандартний характер і потребують нагального вирішення. Особливо гостро ці виклики проявляються в умовах війни, коли соціальні проблеми набувають масштабного та комплексного характеру [2]. Це зумовлює необхідність нового освітнього підходу до професійної підготовки майбутніх фахівців, зокрема соціальних працівників.

Сучасний соціальний працівник повинен уміти критично оцінювати ситуацію, порівнювати альтернативи, оперативно приймати рішення та знаходити ефективні способи розв'язання складних соціальних проблем. Війна створює додаткові виклики: робота з внутрішньо переміщеними особами, допомога ветеранам та людям, які пережили травматичний досвід. Професійна підготовка фахівців має передбачати розвиток критичного мислення, адже саме воно стає ключовим інструментом професійної діяльності та запорукою успіху в будь-якій сфері життєдіяльності. Також, слід зауважити, що навчання у середніх загальноосвітніх закладах є фундаментальним для прищеплення учням необхідних навичок, від яких залежить загальна якість освіти. Ці компетентності після переходу до вищої освіти розвиваються у професійні якості та

спеціалізовані характеристики, критично важливі для професійної діяльності [6].

Особливо актуальним критичне мислення є для практиків соціальної роботи, які працюють із вразливими групами населення - людьми похилого віку, особами з інвалідністю, дітьми, сім'ями у кризових ситуаціях, а також постраждалими від війни. Їм доводиться діяти в умовах часткової чи повної невизначеності, враховувати різноманітні соціальні, психологічні та економічні чинники, що постійно змінюються. Помилка у прийнятті рішення може призвести до поглиблення соціальної проблеми, втрати довіри клієнтів чи навіть загострення кризової ситуації. Відтак критичне мислення допомагає фахівцю адекватно реагувати на виклики, швидко приймати правильні рішення, зменшувати ризик хибних дій, ефективно координувати взаємодію з клієнтами, колегами та представниками інших служб. Воно дозволяє аналізувати причини виникнення проблем, прогнозувати їх розвиток, визначати головні аспекти ситуації та обирати найдоцільніші шляхи допомоги.

Оскільки критичне мислення не виникає спонтанно, його необхідно формувати цілеспрямовано. Як зазначає О. Тягло, важливо враховувати дві складові - когнітивну та афективну [5].

Когнітивна складова охоплює аналіз, оцінку, інтерпретацію, пояснення, саморегуляцію тощо. Для соціального працівника це означає здатність логічно структурувати інформацію про клієнта, оцінювати достовірність даних, робити обґрунтовані висновки. В умовах війни це також включає роботу з наслідками травматичних подій для постраждалих, перевірку інформації про потреби вимушених переселенців чи ветеранів, прийняття рішень у ситуаціях обмежених ресурсів.

Афективна складова включає допитливість, прагнення до надійної інформації, відкритість до нових ідей. Вона формує готовність мислити нестандартно, що особливо

важливо у роботі з людьми, які перебувають у кризових чи непередбачуваних життєвих обставинах, зокрема під час війни.

З огляду на те, що «когнітивні вміння в основному ґрунтуються на природній логіці чи на науці логіки, а також на здатності розуміння чи на герменевтиці» [5, с. 244], то розвиток когнітивної складової можливий через інтеграцію критичного мислення у викладання професійно орієнтованих дисциплін – «Методи та технології соціальної роботи», «Соціальна робота з різними групами клієнтів», «Соціальна робота з постраждалими від збройного конфлікту» та ін. Важливим є також вивчення курсів з логіки, основ наукових досліджень тощо з акцентом на практичні алгоритми міркувань, які допомагають аналізувати реальні соціальні ситуації, уникати логічних помилок та приймати обґрунтовані рішення. Варто вказати на взаємозв'язок критичного мислення і методологічної культури, адже перше забезпечує здатність аналізувати й оцінювати інформацію, а друга - формує систему правил, принципів і способів наукового пізнання, які роблять цей аналіз обґрунтованим і структурованим [3]. Разом вони створюють основу для якісної наукової та професійної діяльності.

Афективну складову, яка є підґрунтям когнітивних диспозицій і вмінь [5, с. 245] доцільно розвивати через евристичні завдання, дискусії, аналіз кейсів, рольові ігри, тренінги [1], що моделюють реальні соціальні проблеми, включно з тими, що виникають унаслідок війни. Окрім зазначеного в освітньому процесі доречно використовувати рефлексивні практики, менторство і коучинг, інтердисциплінарний підхід та ін. [4]. Це сприяє формуванню гнучкості мислення; здатності передбачати результати власної діяльності та прогнозувати можливі ситуації у життєдіяльності клієнтів; бачити кілька можливих шляхів вирішення та обрати найефективніший.

Отже, у процесі професійної підготовки майбутніх соціальних працівників розвиток критичного мислення є необхідною умовою. Воно забезпечує здатність діяти нешаблонно, швидко приймати рішення в умовах змін, проводити аргументований аналіз соціальних явищ, прогнозувати наслідки та обирати оптимальні стратегії допомоги. В умовах війни ця здатність стає життєво важливою, адже підвищує якість соціальної роботи, зменшує ризики та сприяє ефективному вирішенню проблем клієнтів і суспільства загалом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Васянович Г., Логвиненко В. Використання інтерактивних методів навчання в процесі підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2023. Т. 68. С. 85–93.
2. Логвиненко В., Костишин Е., Лозинський А. Формування готовності майбутніх соціальних працівників до роботи в умовах надзвичайних ситуацій. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наук. праць молодих вчених Дрогобицького держ. педагогічного ун-ту імені Івана Франка*. 2022. Вип. 53. Т. 1. С. 348–353.
3. Логвиненко В.М. Методологічна культура як необхідна складова дослідницької компетентності здобувачів вищої освіти. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»): журнал*. 2025. № 11 (57). С. 813–822.
4. Тимошенко Н.Є., Школяр Л.В. Педагогічні стратегії розвитку критичного мислення у майбутніх соціальних працівників. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)*. 2025. № 6. С. 857–867.

5. Тягло О. В. Досвід засвоєння критичного мислення в українській вищій школі. *Філософія освіти. Philosophy of Education*. 2017. № 2 (21). С. 240-257.
6. Shvets T., Shestakova S., Kryvoshlykov S., Lohvynenko V., Butrynovska U. Enhancing students' social abilities via cooperative learning and project-based teaching methods: Pedagogical approaches and beneficial outcomes. *Multidisciplinary Reviews*, 2024. 7. <https://doi.org/10.31893/multirev.2024spe022>.

Євгеній ЧОРНОШТАН

Яготинський інститут Приватного акціонерного товариства
«Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ

Сучасні проблеми, з якими зіткнулося українське суспільство внаслідок військової агресії, розпочатої росією, потребують соціальних, економічних і культурних трансформацій. Особливої уваги вимагають саме соціальні зміни. Сьогодні соціальна робота та соціальні працівники відіграють одну з ключових ролей у суспільстві, адже від рівня їхнього професіоналізму й компетентності багато в чому залежить соціальна стабільність і добробут держави.

У Законі України «Про соціальні послуги» (2019 р.) визначено, що соціальний працівник – це професійно підготовлений фахівець з відповідною кваліфікацією, уповноважений надавати соціальні послуги у державних та недержавних інституціях [3].

У більшості країн світу професії соціального працівника приділяється значна увага. Це підтверджується